

La plipart discurra rumantsch

La Rumantschia è bain represchentada en la regenza grischuna

DAD ANDREAS CADONAU / ANR

■ **La Rumantschia ha pudì mantegnair la maioritad entaifer la regenza grischuna era suenter las elecziuns da l'onn passà. Trais da tschun cussegliers guvernativs dastgan as valetar sco Rumantschs. Ina maioritad che n'interessescha atgnamain nagin, interessantamain.** La proxima frasa è il fritg da la fantasia ed ella n'è mai vegnida scritta suenter las elecziuns da la regenza grischuna dal matg 2018. «Cun l'elecziun da *Marcus Caduff* en la regenza grischuna esi reussi a la Rumantschia da mantegnair la maioritad en la regenza, ina maioritad stada periclitada entras la demissiun da *Barbara Janom Steiner*». La derivanza rumantscha da candidatas e candidats per la regenza grischuna nun è stada in tema entaifer il cumbat electoral. La derivanza linguistica fiss problemain in tema sche trais candidatas u candidats da las valladas grischunas talianas stessan en elecziun e vegnissan er elegids. En quel cas fiss la pretensiun dad ina sur-represchentanza dal Grischun dal sid svelt sin maisa.

Daco che la derivanza rumantscha da candidatas e candidats n'è betg in tema na po il president da la regenza grischuna *Jon Domenic Parolini* betg declarar. El smina che candidatas e candidats da lieunga rumantscha na vegnian betg resents expressiv sco represchentants da la Rumantschia. Era pervia da lur bilinguitad e las bunas enconuschientschas da la lingua tudestga. E probabel era perquai che la lingua rumantscha n'è betg colliada uschè ferm cun in territori sco la lingua taliana. E betg dad emblidar la regionalisaziun rumantscha. In Ladin, in Sursilvan ed in Surmiran na dat betg automaticamain trais Rumantschs. Il pre-

Situaziun da lingua differenta tar il cusseglier guvernativ Mario Cavigelli ch'ha emprendi rumantsch ed il cusseglier guvernativ Marcus Caduff ch'creschè si en in ambient rumantsch.

sident da la regenza grischuna ha tradì ch'il tudestg saja lingua da sesida da la regenza grischuna, bilateral dentant vegnia duvrà rumantsch en la communicaziun tranter ils singuls commembers da la regenza grischuna che discurren e chapeschian rumantsch.

Rumantsch u betg rumantsch ?

Davart la basa rumantscha dals cussegliers guvernativs Jon Domenic Parolini e Marcus Caduff n'èsi betg da dubitar. Els èn creschids si en in ambient rumantsch cun scola rumantscha. Auter sa preschenta la situaziun linguistica dal cusseglier guvernativ *Mario Cavigelli*. El ha explitgà dad esser creschè si a Domat

en in ambient da lingua tudestga. Ses emprims contacts rumantschs derivan da singulas lecziuns rumantschas en la scola primara da Domat. Al gimnasi ha Cavigelli frequentà rumantsch sco lingua estra tar *Arnold Spescha* ed è schizunt sa participà a curs da rumantsch sursilvan en la Casa Caltgera a Laax. Ina sfida speziala sco giuven uffizier en las cumpagnias rumantschas instradadas da divisiunari Cajochen.

Là ha Cavigelli nudà expressiuns rumantschas per el betg chapiblas per frequentar pli tard il vocabulari. La lingua rumantscha discurredda actualmain dal cusseglier guvernativ Cavigelli tradescha ina ferma veglia dad imprendier ru-

mantsch ed el valetescha sias abilitads linguisticas per avantatg en la lavur da mintgadi. E sa chapescha che la conversaziun bilaterala cun ses collegas rumantschs en la regenza grischuna succeda per rumantsch. Dal tuttafatg nunchapipla n'è la lingua rumantscha era betg al cusseglier guvernativ *Christian Rathgeb*, ses contacts pli intensiv derivan dal temp da la scolina da Razén, sco el ha tradì avant onns.

Politica rumantscha

Nova nun è la situaziun da la represchentanza rumantscha entaifer la regenza grischuna. Constellaziuns cun quatter cussegliers guvernativs rumantschs hai era

gia dà dal temp cun Donat Cadruvi, Otto Largiadèr, Reto Mengiardi e Christofel Brändli. Insumma para la represchentanza rumantscha en la politica grischuna detg derasada e stada fitg frequenta. Sch'ell'è dentant stada dad avantatg per dumondas specificas rumantschas è in-tschert era pervia da las opiniuns divergentas entaifer la Rumantschia.

E mintgatant, uschia sa preschenta la situaziun magari en il cussegl grond, è l'engaschi per la trilinguitad grischuna ed uschia per la lingua rumantscha pli ferventa nà da la vart tudestga. Sco per exempel da la vart da l'anteriur deputà *Peter Peyer*, oz commember da la regenza grischuna.

FOTOS Y. BÜRKLI/O. ITEM